

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-194 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-57/1349-345
Karar Tarihi : 25.11.2009

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Kerem TOMUR, Selvi KOCABAY

20 **C. ŞİKÂYET EDEN** : Korkmaz Motorlu Araçlar Oto Servisçilik ve Yedek Parça San. Tic. Ltd. Şti.
419. Sk. No:21 5. Sanayi Sit. Pınarbaşı/İzmir
Temsilcisi: Av. Selçuk ARGUN
858. Sk. No:9/704 Konak/İzmir

D. ŞİKÂYET EDİLEN: BMC Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Kemalpaşa Cd. No:32 Pınarbaşı/İzmir

30 **E. DOSYA KONUSU:** **BMC Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BMC)'nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı eylemlerde bulunduğu iddiası.**

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet dilekçesinde; Korkmaz Motorlu Araçlar Oto Servisçilik ve Yedek Parça San. Tic. Ltd. Şti. (Korkmaz)'nin, BMC yedek parça bayiliği ve yetkili servislik başvuru sürecinin kötü niyetli olarak uzatıldığı ve şikâyetçinin yazılarının yanıtsız bırakıldığı; eğitim ve cihaz taleplerinin ilgili şirket tarafından karşılanmadığı; mali standartlar adı altında ..... TL teminat şartı talep edildiği hususları yer almaktadır.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 28.8.2009 tarih ve 6149 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 28.9.2009 tarih ve 2009-4-194/İİ-09-EA sayılı İlk İnceleme Raporu, 8.10.2009 tarih ve 09-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 09-45/1147-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 23.11.2009 tarih ve 2009-4-194/ÖA-09-KT sayılı Öneri Raporu aynı tarih ve REK.0.08.00.00-110/415 sayılı Başkanlık önerisi ile 09-57 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

50

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

1. Korkmaz tarafından yapılan şikâyet başvurusunda BMC hakkında ileri sürülen;

- BMC'nin, bir bağımsız servis olarak Korkmaz'ın eğitim taleplerini karşılamadığı, teknik ekipman ve cihaz taleplerini ise karşılamakta geciktiği,
- BMC'nin, Korkmaz'ın yedek parça bayiliği ve yetkili servislik başvuru sürecinin kötü niyetli olarak ve ayrımcılık içerecek şekilde uzattığı,
- BMC tarafından Korkmaz'dan talep edilen ..... TL teminat tutarının niteliksel olarak değerlendirilemeyecek bir kriter olduğu, söz konusu tutarın fahiş olduğu ve teminat şartının (miktar itibarıyla) tüm aday teşebbüsler ve yetkili servisler için eşit bir şekilde uygulanmadığı

60

şeklindeki iddiaların gerçeği yansıtmadığı,

2. Ancak yetkili servis ve yedek parça satıcılık sisteminde niteliksel seçici dağıtım sistemini benimseyen BMC Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin,

- BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Kurumsal Kimlik Rehberi ve Standartları'nın yetkili servis ve yedek parça bayiliği başvurusunda bulunan aday teşebbüslere gönderilmesi süresini gereğinden fazla uzun tutmak,
- Başvuruların değerlendirilmesi aşamasında denetim yapılması ve denetim sonuçlarının aday teşebbüslere gönderilmesi için geçen süreleri belirsiz ve değişken olarak uygulamak,
- Yetkili servislik ve yedek parça bayiliği için talep edilen mali kriterleri ancak fiziksel kriterlerin sağlanmasının ardından açıklamak, bu şekilde aday teşebbüslerin talep edilen tüm kriterleri başvuru öncesinde öngörememesine ve belirsizliğe sebep olmak,

70

suretiyle 2005/4 sayılı Tebliğ'in 3 ve 4. maddelerine aykırı karar ve uygulamalar içerisinde bulunduğu,

3. BMC'nin yukarıda yer verilen karar ve uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ihlal teşkil ettiği,

4. Belirtilen karar ve uygulamalara 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet de tanınmayacağı,

80

5. BMC Sanayi ve Ticaret A.Ş. hakkında soruşturma açılması halinde de mevcut durumda önaraştırma ile ulaşılan sonuçlarda bir değişiklik olmayacağı ve usul ekonomisi sağlanması gerekçesiyle BMC'ye

- BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Kurumsal Kimlik Rehberi ve Standartları'nı, yetkili servis ve yedek parça bayiliği için eksiksiz biçimde başvuru yapan adaylara kısa sürede bildirmesi,

09-57/1349-345

- Yetkili servis ve yedek parça bayiliği başvurularının değerlendirilmesi sürecini kesin, şeffaf ve ayrımcılıktan uzak bir şekilde düzenleyerek adaylara süreç hakkında bilgi vermesi,
- Başvuru yapan aday teşebbüslerden talep edilecek teminat tutarlarını da içerecek şekilde mali kriterlerin yetkili servislik başvurusu öncesi ilan edilmesi veya sürecin başlangıcında adaylara bildirilmesi gerektiği

hususlarında 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde görüş bildirilmesinin uygun olacağı

belirtilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneraştırma Yapılan Taraf (BMC)

- 100 BMC, 1964 yılında kurulmuş olup şirketin merkezi İzmir'de bulunmaktadır. Söz konusu Şirket'in başlangıçta %74 olan yerli sermaye oranı yıllar içerisinde artarak 1989 yılında %100'e ulaşmıştır. 1989 yılında Şirket'in bütün hisseleri Çukurova Holding tarafından alınmıştır. BMC'nin hissedarlık yapısı ile yönetim kurulu üye ve üyelerin görevlerine Tablo-1 ve Tablo-2'de yer verilmiştir.

Tablo-1: BMC'nin Hissedarlık Yapısı

.....Ticari Sır.....

Tablo-2: BMC Yönetim Kurulu

Üye Adı	Görevi
Mehmet Emin KARAMEHMET	Başkan
Mehmet T. DEMİRPENÇE	Başkan Vekili ve Murahhas Üye
Osman BERKMEN	Üye
F. Şadi GÜCÜM	Üye
Engin DENİZMEN	Üye

- 110 BMC, ağır, orta ve hafif tonajlı ticari araçlar, otobüs ve midibüs gibi toplu taşıma araçlarının üretimini gerçekleştirmekte ve bu araçların satışı ile satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetlerini yetkili bayi ağı aracılığıyla sunmaktadır. BMC ayrıca farklı tip ve güçte dizel motorlar, özel amaçlı araçlar ve çeşitli döküm parçalarının üretimi faaliyetinde bulunmaktadır. Şirketin 2008 yılı cirosu yaklaşık ..... TL'dir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- 120 Hakkında öneraştırma yürütülen BMC ağır, orta ve hafif ticari araçlar ile otobüs ve midibüs gibi toplu taşıma araçlarının üretimini gerçekleştirmekte ve bu araçların satışı ile satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetlerini yetkili bayi ağı aracılığıyla sunmaktadır. Şikâyet başvurusunda bulunan Korkmaz ise ağır ticari araçların bakım ve onarımını gerçekleştiren bir özel servis olup, BMC'ye, BMC

marka ağır ticari araçların yedek parça bayiliği ve yetkili servisliği konusunda başvuruda bulunmuştur. Bu çerçevede, dosya kapsamında ilgili ürün/hizmet pazarı "BMC marka araçların satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir.

130 **I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar**

BMC marka araçların satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetlerinin ülke çapında sunulabilir nitelikte olması nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

I.3. Şikâyet Başvurusuna Temel Olan Korkmaz ve BMC Arasında Gerçekleşmiş Olaylar

Yapılan şikâyet başvurusunda yer alan iddialara temel oluşturan olaylar aşağıda özetlenmiştir:

140 - Korkmaz 7.1.2008 tarihinde, BMC'ye, ağır ticari araç yedek parça bayiliği ve yetkili servislik konularında hizmet vermek amacı ile başvuruda bulunmuştur. Korkmaz, yapmış olduğu başvuruya yanıt alamadığından 14.4.2008 tarihinde tekrar başvuruda bulunarak makul sürede gereken işlemlerin yapılmasını talep etmiştir. Aynı tarihte BMC'ye ..... TL başvuru ücreti havale etmiştir. 20.8.2008 tarihinde BMC tarafından başvuru ücretine yönelik fatura tanzim edilmiştir. Bununla birlikte yazılı başvuruların yetersiz olacağı izlenimi üzerine Korkmaz 16.4.2008 tarihinde noter aracılığıyla tekrar başvuruda bulunmuştur.

150 - BMC, 4.6.2008 tarihinde Korkmaz'ın başvurusunun başvuru formu ve ekleri ile birlikte eksiksiz bir şekilde ulaştığını belirterek, BMC Servis ve Yedek Parça Kurumsal Kimlik Rehberi ve Standartlar CD'sini Korkmaz'a iletmıştır. Yazıda ayrıca, Korkmaz tarafından yapılan başvurunun en kısa sürede değerlendirilerek sonucun bildirileceğini belirtmiştir.

- Korkmaz, 9.6.2008 tarihli ihtarname ile yetkili servislik standartları açısından Korkmaz'a ait servisin yerinde denetim işlemlerinin 10 gün içerisinde yapılmasını talep etmiştir. BMC ise 18.6.2008 tarihli yazısı ile mümkün olan en kısa zamanda Korkmaz'a ait tesislere gelinerek tesislerin BMC Yetkili Servislik ve Yedek Parça Satıcılığı Standartları açısından değerlendirilmesi için yerinde denetimin yapılacağını, ancak denetim tarihinin iş yoğunluğu nedeniyle belirsiz olduğunu, denetim tarihinin bilahare bildirileceğini belirtmiştir. 3.7.2008 tarihinde yetkili servislik standartları açısından yerinde denetim yapılmıştır.

160 - Denetimin üzerinden uzun zaman geçmesi ve denetim sonuçlarına ilişkin bir bilgi verilmemesi nedenleri ile Korkmaz, yetkili servislik standartlarının sağlanmış olduğunun tespiti amacı ile İzmir 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne başvurmuş ve yapılan bilirkişi denetimi sonucunda hazırlanan 18.10.2008 tarihli raporda Korkmaz'ın BMC yetkili servislik standartlarını fazlası ile karşıladığı belirtilmiştir. Bunun üzerine 21.10.2008 tarihinde Korkmaz BMC'ye gönderdiği ihtarnamede, denetim tarihinin üzerinden aylar geçmesine rağmen denetim sonuçlarına ilişkin halen bir sonuç elde edilemediğini belirtmiş ve bilirkişi denetim raporuna istinaden yetkili servislik sözleşmesinin bir hafta içinde imzalanmasını bir kez daha talep etmiştir.

09-57/1349-345

170 - BMC ise 30.10.2008 tarihinde gönderdiği cevabi yazısında, Korkmaz'ın iddia ettiği üzere yerinde denetimin gerçekleştirilmesinde herhangi bir gecikme veya BMC'nin tek yanlı keyfi bir uygulamasının olmadığını belirtmiştir. Ayrıca, Korkmaz'ın yetkili servislik ve yedek parça satıcılığı standartlarına uyumunun değerlendirilmesinin ticari hayatın gereği olarak BMC tarafından yapılacağını ifade etmiştir. Buna ek olarak, ekte gönderilen bilirkişi raporunda fiziksel standartlar yanında finansal standartlara ilişkin ifadelerin bulunduğunu, söz konusu bilirkişilerin uzmanlık alanları gereği sadece fiziksel standartları değerlendirebileceğini, raporda yer alan finansal ve ticari standartlara ilişkin yorumların kaynağının anlaşılmadığını vurgulamıştır. Yazıda ayrıca, BMC tarafından yapılan denetim sonuçlarının Kasım ayında Korkmaz ile paylaşılabileceğini bildirilmiştir.

180 - Denetim sonuçları BMC tarafından 25.11.2008 tarihinde Korkmaz'a bildirilmiş ve eksikliklerin giderilmesi gerektiği beyan edilmiştir. Ayrıca, eksikliklerin tamamlanıp tamamlanmadığının BMC tarafından yapılacak yerinde denetim ile anlaşılacağı, bunu takiben ise özellikle yedek parça tedarikine ilişkin mali standartların yerine getirilmesi hususunda Korkmaz ile görüşüleceği belirtilmiştir.

190 - Korkmaz 19.12.2008 tarihli ihtarnamesinde, duvar seramiklerinin standart renkli uygun seramiklerle değiştirilmesi, yedek parça raf renkleri ile kaporta bölümü duvarlarının seramiklerinin renginin değiştirilmesi taleplerinin yerine getirileceğini belirtmiştir. Ayrıca, E4 motorlu araçlarının tamir takımlarının diğer servislere uygulanan satış rakamı üzerinden ücreti peşin ödenmek suretiyle satın alınacağını ve eksik olarak görünen torkmetre cihazının esasen mevcut olduğunu bildirilmiştir. Buna ek olarak, Korkmaz personelinin E4 motor eğitimine katılması için gerekli işlemlerin yapılmasını talep etmiştir. İhtarnamenin sonunda ise Korkmaz, sürecin sonlandırılarak yetkili servis sözleşmesinin Korkmaz ile imzalanmasını talep etmiştir.

200 - BMC ise 31.12.2008 tarihli cevabi yazısında Korkmaz'ın BMC Satış Sonrası Ağ'ına dâhil olabilmesi için öncelikle eksiklikleri tamamlanması gerektiğini belirtmiş, bunun ardından ise, özellikle yedek parça tedarikine ilişkin mali standartların yerine getirilmesi hususunda Korkmaz ile görüşüleceğini ifade etmiştir. Eksikliklerin tamamlanıp tamamlanmadığının tespiti amacıyla 2009 yılı Şubat ayında Korkmaz'ın tekrar denetleneceği bildirilmiş, E4 araçlara ilişkin siparişin yazılı olarak Satış Sonrası Hizmetler Bölümü'ne verilmesi gerektiğini, takımların yurt dışından sipariş edildiğini ve bu nedenle teminlerinin yaklaşık 3 ay sürdüğü belirtmiştir. E4 araçlara ilişkin eğitimlerin ise 2009 yılının ilk çeyreğinde başlatılmasının hedeflendiğini, bu konuda Korkmaz'ın bilgilendirileceğini ifade etmiştir.

210 BMC son olarak, BMC'nin yetkili servis adaylarına eşitlikçi davranmak ve 2005/4 sayılı Tebliğ uyarınca rekabete aykırı uygulamalarda bulunmamak amacıyla tüm aday servislerin aynı başvuru sürecinden geçirildiğini ifade etmiş, bu çerçevede fiziksel standartların tamamlanmasının ardından yapılacak bir denetimden sonra mali standartlara ilişkin görüşmelerin başlayacağını belirtmiştir. Bu nedenle Korkmaz'ın, sürecin bu aşamada sonlandırılarak yetkili servis yapılması talebinin gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığını bildirmiştir.

09-57/1349-345

- 220 - Korkmaz 30.1.2009 tarihinde BMC'ye gönderdiği ihtarnamede 19.12.2008 tarihli özel takım satış talebi ile eğitim talebini yinelemiştir. BMC buna cevaben 10.2.2009 tarihli ihtarname ile Ticaret Mahkemesi tarafından yapılan delil tespitinin baz alınmayacağını, standartlara uyumun değerlendirilmesinin BMC tarafından yapılacağını, Korkmaz'ın BMC'nin mali standartlarına uymak zorunluluğu bulunduğunu, BMC mali kriterlerinin tüm yetkili servislere uygulanmakta olduğunu, satış sonrası hizmetler birimine başvurulduğu takdirde siparişi verilmek istenen cihazların fiyatlarının bildirileceğini, 2009 yılı satış sonrası eğitim programı belirlendikten sonra Korkmaz'ın bilgilendirileceğini belirtmiştir.
- Korkmaz'ın eksikliklerin tamamladığı konusunda BMC'yi bilgilendirmesi üzerine 6.2.2009 tarihinde BMC tarafından Korkmaz'a ait servis işletmesi tekrar denetlenmiştir. Korkmaz 16.3.2009 tarihli ihtarnamesi ile 19.12.2008 tarihli özel takım ve diagnostik test cihazlarının talebi ile eğitim talebini yinelemiştir. Özel takımların ücretlerinin BMC'nin banka hesabına yatırılacağını belirtmiş ve son olarak Korkmaz tarafından yapılan yetkili servislik başvurusunun sonlandırılmasını talep etmiştir.
- 230 - BMC, 27.3.2009 tarihli ihtarnamesinde, 6.2.2009 tarihinde yapılan denetim uyarınca siparişi verilen özel takım ve diagnostik test cihazları dışında bir fiziksel eksikliğin bulunmadığını, bununla birlikte siparişi verilen cihazların ücretinin henüz yatırılmadığını, talebin ücretin yatırılmasının ardından uygulamaya alınacağını belirtmiştir. Ayrıca, Nisan ayında mali kriterlerin denetimi için Korkmaz'ın ziyaret edileceğini, BMC mali kriterlerinin tüm yetkili servislere uygulanmakta olduğunu ve ticari hayatın gereği çerçevesinde objektif biçimde kurgulandığını ifade etmiştir. Eğitim taleplerinin ise, BMC mali kriterlerinin ve yedek parça satıcılık standartlarının sağlanmasını müteakip devreye alınacağını bildirmiştir.
- 240 - Korkmaz ise 15.4.2009 tarihli ihtarname ile eğitim taleplerinin 2005/4 sayılı Tebliğ hükümleri gereğince mali standart ve yedek parça standartlarına tabi olmadan karşılanmasının, ücreti 1.4.2009 tarihinde ödenen cihazların bir an önce temin edilerek müvekkile tesliminin ve sürecin uzaması nedeni ile zarara giren Korkmaz ile bir an önce sözleşme imzalanmasının gerektiği hususlarını beyan etmiştir. BMC 28.4.2009 tarihli ihtarnamesinde Korkmaz'ın da eğitim alabileceğini, kendilerinin yetkili servis olup eğitime katılmak istemeleri üzerine öncelikle kriterlerin sağlanmasının gerekli olduğunu bildirildiğini, bağımsız teşebbüs olarak eğitim alma imkânlarının mevcut olduğunu ifade etmiş, Nisan ayının ikinci yarısında mali standartlar açısından Korkmaz ile görüşme yapılacağını beyan etmiştir.
- 250 - Başvuru dilekçesinde yer alan iddiaya göre, Nisan ayında BMC yetkilileri ile yapılan görüşmede mali standartlar adı altında Korkmaz'dan ..... TL tutarında nakit teminat veya banka teminat mektubu talep edilmiştir. Korkmaz ise söz konusu talebin yazılı olarak yapılmasını istemiş, ancak yazılı herhangi bir talepte bulunulmamıştır.

I.4. Yapılan Görüşmelere İlişkin Bilgi Tutanakları

260 I.4.1. Korkmaz Yetkilileri ile Yapılan Görüşme

Raportörlerin görüştüğü şirket yetkilisi ve şirket vekili konuya ilişkin olarak, BMC'nin yetkili servislik için talep ettiği mali kriterleri açıklamadığını; mali kriterlerin yerine getirilmesi gerektiğinin belirtilmesine rağmen talep edilen tutarın bildirmediğini; kendilerinin BMC'ye yetkili servis olmak için başvurduklarında ..... TL'lik teminat verebileceklerini bildirdiklerini; BMC'nin bu duruma itiraz etmediğini; diğer kriterleri yerine getirmek için tesiste gerekli değişiklikleri yaparak, teçhizat talebinde bulduklarını; ancak BMC'nin sözlü olarak ..... TL tutarında teminat talebinde bulunduğunu; talebin yazılı olmasını istedikleri halde, bu konuda herhangi bir yazının gönderilmediğini belirtmişlerdir.

270 Yetkililer ayrıca, yetkili servislik başvurusunun değerlendirilmesi sürecinin çok uzun tutulması nedeniyle mağdur olduklarını; diğer taraftan yetkili servislik başvurusu sürecinde BMC'den eğitim talebinde bulunmalarına rağmen yetkili servis olmadıkları gerekçesiyle eğitim taleplerinin karşılanmadığını; neticede yaptıkları yatırımları karşılayamadıkları için tesisi sattıklarını ifade etmişlerdir.

I.4.2. BMC Yetkilileri ile Yapılan Görüşme

BMC yetkilileri yetkili servis ve yedek parça bayiliği başvurularının değerlendirilmesi sürecine ilişkin olarak aşağıdaki bilgileri vermişlerdir:

280 Yetkili servis ve yedek parça bayiliği başvurusunda bulunan adaya öncelikle BMC tarafından yetkili servislerden talep edilen standartlar bildirilir. Başvuru yapan adaya cevap verilmesi süresi kural olarak 45 günü geçemez. Söz konusu standartları yerine getiren aday denetim talebinde bulunur ve BMC tarafından yerinde denetim yapılır. Denetim talebi ile denetime gidilmesi arasında geçen süre ilgili birimlerin iş yoğunluğuna göre değişmektedir. Adayın fiziksel standartların tamamını yerine getirdiğine karar verilmesi durumunda, mali standartların gerçekleştirilmesi sürecine geçilir. Yapılan işin niteliği gereği servislerin stoklarında belli bir miktar yedek parça bulundurma zorunluluğu vardır. Bunun için de servislerden stok miktarı kadar teminat talep edilir. Yeni başvuruda bulunan bir adayın stokunda yedek parça bulunmaması nedeniyle adaydan talep edilen teminat ilk başta yüksek olmaktadır. Söz konusu teminat belirlenirken ilgili birim tarafından fizibilite çalışması yapılmaktadır. Bu kapsamda öncelikle ilgili ilde kaç BMC olduğu trafik sicil ve Otomotiv Distribütörleri Derneği (ODD)'den öğrenilir. Ağır ticari araçlarda ortalama yıllık kullanım yaklaşık 100.000 km. olup bu derecede yoğun kullanım 2-3 ayda bir servis ihtiyacı doğurmaktadır. Bu, servislerde filtre, balata, kampana değişimleri için araç başına minimum 2.000 TL tutarında yedek parça satışı anlamına gelir. Söz konusu rakama kaza sonucunda oluşmuş büyük masraflar dâhil değildir. İl başına öngörülen araç miktarıyla 2.000 TL'lik yedek parça harcamasını çarpıp minimum pazar bulunur. İzmir örneğindeki ..... TL'lik yedek parça teminat isteği de bu şekilde bulunmuştur. Gerçekte bu rakam çok yüksek değildir. Şöyle ki, servis kar marjlarının %....-.... olduğu bir ortamda ancak yüksek ciro rakamı ile belirli bir performans gösterilebilir. Buna göre yetkili servisin belirli miktarda yedek parçayı stokunda bulundurması hizmet açığı yaşanmaması adına ve işin mantığı gereği zaten zorunludur. Ayrıca,

290

300

kamyonların ticari faaliyette kullanılması nedeniyle binek araçta olduğu gibi araç sahibinin serviste uygun yedek parçanın teminini beklemesi mümkün değildir. Bu durumda hem müşteri kaybedilir hem de mağduriyet söz konusu olur.

Tüm fiziksel ve mali kriterler sağlandıktan sonra yetkili servis adaylarına gerekli tüm eğitimler verilmektedir. Eğitimler de tamamlandıktan sonra yetkili servis başvurusunun onaylandığına dair bir tebliğat yapılır, sonrasında ise yetkili servis sözleşmesi imzalanır.

- 310 2005/4 sayılı Tebliğ'de getirilen değişiklikle BMC seçici dağıtım sistemini benimsemiştir. Buna göre, 2S servis + yedek parça formatında yetkili servis vermektedir. Kriterleri sağlayan tüm başvuru sahipleri ağımıza dâhil edilmiştir. En güncel örneklerden birisi Mersin'de 43 yıldır BMC yetkili servisi olan Dumlu Otomotiv'in yanı sıra Erka Erciyes firmasının da yetkili servis olmasıdır.

İzmir Merkez'de hâlihazırda ağır ticari araç grubunda 4 BMC bayisi bulunmaktadır. Bunlardan 3'ü servis ve yedek parça bayisi (2S), 1 tanesi ise sadece yedek parça bayisidir (1S). Bunlardan Eriş Otomotiv 2008 yılında servis olarak faaliyete başlamıştır.

- 320 Yetkililer, Korkmaz ile yetkili servis başvurusu sürecinde yaşanan olaylar hakkında ise şu bilgileri vermişlerdir:

Korkmaz, 1999-2003 yılları arasında Korkmaz-İrmak unvanıyla BMC yetkili servisi olarak faaliyet göstermiş olup, Şirket yaşanan bir anlaşmazlık sonucu faaliyetine son vermiştir.

- 330 Korkmaz 16.4.2008 tarihinde yetkili servislik başvurusunda bulundu. Başvuru dosyaları muhtevası yönünden eksiksizdi. BMC internette ilan ettiği 45 günlük süre içinde başvurularına cevap verdi ve aranan yetkili servislik standartlarını gönderdi. Standartları yerine getirdiklerini bildirmeleri ve denetim talebinde bulunmaları sonucunda Temmuz ayında tesislerinde denetim yapıldı. Yetkili servis için özel takım dışındaki tüm fiziksel kriterleri sağladıkları kendilerine bildirildi. Talepleri ve ücretini yatırmaları üzerine özel takımın yurt dışından siparişi verildi. Sonrasında, BMC'nin yapılan fizibilite çalışması sonucunda öngördüğü, servisin yedek parça bulundurma gücünü gösteren mali kriter olan ..... TL'lik teminat talebi bildirildi. Korkmaz bu rakamın makul olduğunu sözlü olarak dile getirdi. Ancak Korkmaz kendi finansal durumunun çok iyi olmadığını, ...- ..... arası teminat için kendini zorlayabileceğini dile getirdi.

- 340 Bu arada her adaylık başvurusunda yapıldığı gibi Korkmaz'ın finansal durumu bankalar aracılığıyla araştırıldı. Yüksek oranda risk olduğu ve ödenmemiş çeklerinin bulunduğu öğrenildi. Buna rağmen yetkili servis başvurusu incelemesine başlanmış olması nedeniyle ve ilan edilen kriterlerle çalışmamak için mali kriteri yerine getirseydi, Korkmaz yetkili servis olarak kabul edilecekti. Son olarak, Korkmaz'ın tesisini içinde bulunduğu finansal sıkıntılar nedeniyle ZF yedek parça bayisi Cömertlere sattığı belirlendi. Korkmaz ile ilgili sürecin son aşamasında, 7.4.2009 tarihinde, anılan şirket bu kez 2005/4 sayılı Tebliğ gereği bağımsız tamircilere de eğitim vermemizin zorunlu olduğunu bize yazıyla belirterek bu konuda talepte bulundu. BMC'nin 28.4.2009 tarihli cevabi yazısında bağımsız tamircilere bu eğitimin verildiği, ancak devam eden sürecin yetkili

servislik başvurusu süreci olduğunu belirtildi. Son durumda yetkili servis başvurularını geri çektiklerine dair bir bildirim yapılmamıştır. Bağımsız tamirci olarak başvuruları durumunda eğitim talepleri karşılanacaktır.

350 BMC'ye servislik müracaatı yapan adayların sadece fiziksel nitelikleri karşılaması yeterli olmayıp, finansal yapının da talep edilen yetki için yeterli olması gereklidir. Korkmaz'ın finansal kaynaklarının yeterli olmaması nedeniyle süreç durağan konuma gelmiştir.

1.5. Değerlendirme

360 Dosya mevcudu bilgilere göre, Korkmaz 7.1.2008 tarihinde BMC'ye, ağır ticari araç yedek parça bayiliği ve yetkili servislik konularında hizmet vermek amacı ile başvuruda bulunmuştur. Söz konusu başvuru, ilgili taraflar arasında gerçekleşen görüşmeler ve başvurunun BMC tarafından değerlendirilmesi süreci 2009 yılı Nisan ayına kadar devam etmiştir. Bu tarihe kadar geçen süreçte Korkmaz, BMC tarafından talep edilen fiziksel standartları yerine getirmiş, mali standartlar hakkında görüşmelere başlanmıştır. Ancak Korkmaz tarafından mali kriterlerin karşılanamaması nedeniyle mali standartların görüşülmesi aşamasında yetkili bayilik başvurusu süreci durmuştur.

370 Korkmaz'ın BMC'nin 2005/4 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırı davrandığına ilişkin iddiaları temel olarak üç başlık altında toplanmıştır. Bunlar, Korkmaz'ın eğitim ve cihaz taleplerinin BMC tarafından karşılanmadığı; yedek parça bayiliği ve yetkili servislik başvuru sürecinin BMC tarafından kötü niyetli olarak uzatıldığı ve Korkmaz'ın yanıtı bırakıldığı; mali standartlar adı altında talep edilen ..... TL teminat şartının niteliksel bir kriter olmadığı, ayrımcılık içerecek şekilde uygulandığı, aşırı yüksek olduğu ve bu kriterin başvuru sırasında tam olarak belirtilmediği iddialarıdır. Söz konusu iddiaların 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmesine geçmeden önce BMC tarafından kurulan BMC yetkili servis ve yedek parça satıcılığı sistemi ile Yetkili Servis ve Yedek Parça Satıcılık Sözleşmesi'nin değerlendirilmesine yer verilecektir.

1.5.1. BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Satıcılık Sözleşmesi'ne İlişkin Değerlendirme

380 BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Satıcılık Sözleşmesi (Sözleşme)'nde BMC'nin, satış sonrası hizmetlere ilişkin faaliyetlerini 2005/4 sayılı Tebliğ'e uygun olarak niteliksel seçici dağıtım sistemi aracılığıyla yürüttüğü ifade edilmiştir. Bu kapsamda, BMC yetkili servis ve yedek parça satıcılığı standartları belirlenmiştir.

390 2005/4 sayılı Tebliğ'in "Muafiyetin Genel Koşulları" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasında "Muafiyet hükümleri, dikey anlaşmanın aşağıdaki koşulları taşıması kaydıyla sağlayıcının motorlu taşıt veya yedek parça ya da bakım ve onarım hizmeti sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %30'u; motorlu taşıtların dağıtımı için niceliksel seçici dağıtımın tercih edildiği anlaşmalarda ise %40'ı geçmemesi durumunda uygulanır. Niteliksel seçici dağıtım sistemi oluşturan anlaşmalar için pazar payı eşiği bulunmamaktadır." denilmektedir. Söz konusu madde hükmüne göre sağlayıcının ilgili pazardaki pazar payı %40'ı geçiyorsa sağlayıcı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanabilmek için niteliksel seçici dağıtım

sistemini benimsemek durumundadır. BMC de, BMC markalı motorlu taşıtlara yönelik yedek parça satış ve bakım onarım pazarındaki pazar payının %40'ın üzerinde olduğu varsayımıyla yedek parça satış ve yetkili servis ağını niteliksel seçici dağıtım sistemine göre düzenlemiştir.

2005/4 sayılı Tebliğ'in Tanımlar başlıklı 3. maddesinin (g) ve (h) bentlerinde ise niceliksel ve niteliksel seçici dağıtım sistemleri şu şekilde tanımlanmıştır:

400 *“Niceliksel seçici dağıtım sistemi, sağlayıcının, dağıtıcılarını veya yetkili servislerini seçerken onların sayılarını doğrudan sınırlandıracak ölçütler kullandığı seçici dağıtım sistemidir.”*

“Niteliksel seçici dağıtım sistemi, sağlayıcının, dağıtıcılar veya yetkili servisler için sadece niteliksel olan, anlaşma konusu mal veya hizmetlerin niteliğinin gerektirdiği, dağıtım sistemine katılmak için başvuran tüm aday teşebbüsler için aynı olacak şekilde belirlenen ve ortaya konan, ayrımcı bir biçimde uygulanmayan ve dağıtıcıların veya yetkili servislerin sayısını doğrudan sınırlamayan ölçütler kullandığı bir sistemdir.”

410 BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Satıcılık Sözleşmesi'nin 2005/4 sayılı Tebliğ ile uyumlu olup olmadığına ilişkin yapılan inceleme sonucunda, Sözleşme'de BMC yetkili servislik ve yedek parça satıcılık sisteminin Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanmasını engelleyen herhangi bir hüküm olmadığı anlaşılmıştır. Yetkili servis ve yedek parça bayisi adaylarının yerine getirmesi gereken niteliksel kriterler, Sözleşme'nin ekinde yer “BMC Servis ve Yedek Parça Kurumsal Kimlik Rehberi ve Standartlar” isimli dokümanda açıklanmıştır. Niteliksel seçici dağıtım sisteminin benimsenmesi nedeniyle Sözleşme ekinde yer alan standartların Tebliğ'in 3. maddesinin (h) bendi çerçevesinde niteliksel türde olması gerekmektedir. Standartların incelenmesi sonucunda standartların niteliksel türde olduğu başka bir ifadeyle verilen hizmetin niteliğiyle doğrudan ilgili olduğu kanaatine varılmıştır.

420 **1.5.2. Korkmaz'ın Eğitim ve Cihaz Taleplerinin BMC Tarafından Karşılanmadığı İddiasına Yönelik Değerlendirme**

430 Şikâyet başvurusunda, Korkmaz'ın eğitimlere katılma talebine karşılık olarak BMC'nin önce yetkili servislik ve yedek parça bayiliği kriterlerinin tamamının karşılanmadan söz konusu talebin karşılanmayacağını bildirdiği, sonrasında bağımsız servis olarak eğitimlere katılma hakkının mevcut olduğunu belirttiği, ancak eğitim programlarını Korkmaz'a bildirmediği ve davet etmediği ifade edilmiştir. Başvuruda ayrıca, Korkmaz tarafından BMC'den bir takım cihazların satın alınmak istendiği, ancak BMC'nin söz konusu cihazların fiyatlarını bildirmediği, sonrasında ise cihazların yurt dışından sipariş edildiği gerekçesi ile Korkmaz'ı oyaladığı ifade edilmiştir. Ayrıca, Korkmaz tarafından siparişi aylar önce verilen ve ücreti ödenen teknik ekipmanın halen Korkmaz'a teslim edilmediği belirtilmiştir. Başvuruda BMC'nin bahsi geçen eylemlerinin 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesine aykırı olduğu, söz konusu madde hükmüne göre BMC'nin eğitim ve cihaz taleplerini Korkmaz'a zaman geçirmeden diğer teşebbüslerle aynı anda ve koşullarda ayırım gözetilmeksizin karşılması gerektiği belirtilerek, BMC'nin söz

konusu yükümlülükleri yerine getirmemekte bilinçli olarak ve Korkmaz'ı pazar dışında bırakmak amacı ile ısrar ettiği ifade edilmiştir.

2005/4 sayılı Tebliğ'in anlaşmaları grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamaları düzenleyen 5. maddesinde;

440 *“Bu Tebliğ'in öngördüğü muafiyet, motorlu araç üreticisinin, motorlu araçların bakım ve onarımının yapılması ya da çevre koruma ölçütlerinin uygulanabilmesi için gerekli olan herhangi bir teknik bilgiye, teşhis cihazı ve diğer ekipmana, gerekli yazılıma ya da eğitime, bağımsız teşebbüslerin erişimini engellemesi durumunda uygulanmaz.*

Bu erişim özellikle bir motorlu aracın elektronik kontrol ve teşhis cihazlarının kısıtlanmadan kullanımını, bu cihazların sağlayıcının standart prosedürlerine uygun bir biçimde programlanmasını, tamir ve bakım talimatlarını ve teşhis ve servis araç ve ekipmanlarını kullanmak için gerekli olan bilgiyi içermelidir.

450 *Bağımsız teşebbüslerin erişimi, ayrımcılık yapılmadan, tam ve uygun bir şekilde sağlanmalı ve bilgi kullanılabilir bir şekilde verilmelidir.”*

ifadeleri yer almaktadır.

2005/4 sayılı Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz (Kılavuz)'un “Bağımsız Teşebbüsler” başlıklı 3.4. bölümünde ise, motorlu taşıt üreticisi tarafından bağımsız teşebbüslerin yetkili servislerle aynı hızda teknik bilgi, eğitim araç ve ekipmana erişimlerinin temin edilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Kılavuzda teknik bilgi ifadesiyle kastedilenin, teşhis cihazlarının kullanımı ve araç üzerindeki elektronik sistemlere erişmek ve hizmet vermek için gerekli olan bilgiler ile bakım ve onarım yapmak için gereken yazılı, kayıtlı ya da elektronik biçimdeki bilgileri olduğu belirtilmektedir. Ayrıca el aletleri, makineler, yazılım ve donanım araçları, 460 teşhis cihazları ve bakım onarım için gerekli diğer ekipmanların da 2005/4 sayılı Tebliğ'de yer verilen araç ve ekipmanların kapsamının içinde olduğu düzenlemiştir.

Bahsi geçen Tebliğ ve Kılavuz hükümleri gereğince, sağlayıcı teşebbüslerin, bağımsız teşebbüslerin teknik bilgi, ekipman ve cihaz ile gerekli eğitime erişimini tam ve uygun bir şekilde yetkili servislerle ayrımcılık yapmadan sağlaması gerekmektedir. Dosya konusu olayda Korkmaz, teknik ekipman ve eğitim taleplerini yetkili servislik başvuru sürecinde gerçekleştirmiştir. Korkmaz'ın henüz yetkili servis olacağı kesinleşmediğinden, bu süreçte Korkmaz'ın bağımsız teşebbüs olduğu düşünülse de BMC ile olan ilişkisinde, başvurusu süreci devam eden bir yetkili servis adayı olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. 470

Yukarıda yer verilen BMC ve Korkmaz arasında gerçekleşen yazışmalarda belirtildiği üzere, 3.7.2008 tarihinde BMC'nin Korkmaz'a ait tesisi denetlemesi ve 25.11.2008 tarihinde denetim sonuçlarını ve eksiklikleri bildirmesinin ardından Korkmaz, 19.12.2008 tarihinde eksik olarak bildirilen E4 motorlu araçlarının tamir takımlarını ücretini peşin ödenmek suretiyle satın almak istemiş ve personelinin E4 motor eğitimine katılması için gerekli işlemlerin yapılmasını talep etmiştir. BMC ise 31.12.2008 tarihinde E4 araçlara ilişkin siparişin yazılı olarak Satış Sonrası Hizmetler Bölümü'ne verilmesi gerektiğini, takımların yurt dışından sipariş edildiğini ve bu nedenle teminlerinin yaklaşık 3 ay sürdüğünü belirtmiştir. E4

480 araçlara ilişkin eğitimlerin ise 2009 yılının ilk çeyreğinde başlatılmasının hedeflendiğini, bu konuda Korkmaz'ın bilgilendirileceğini ifade etmiştir. Korkmaz 30.1.2009 tarihinde özel takım satış talebi ile eğitim talebini yinelemiştir. BMC ise 10.2.2009 tarihli ihtarname ile Satış Sonrası Hizmetler Bölümü'ne başvurulduğu takdirde siparişi verilmek istenen cihazların fiyatlarının bildirileceğini, 2009 yılı satış sonrası eğitim programının belirlendikten sonra Korkmaz'ın bilgilendirileceğini yinelemiştir.

490 6.2.2009 tarihinde BMC tarafından Korkmaz'a ait servis işletmesinin tekrar denetlenmesinin ardından Korkmaz 16.3.2009 tarihinde özel takım ve diagnostik test cihazlarının talebi ile eğitim talebini yinelemiş, özel takımların ücretlerinin BMC banka hesabına yatırılacağını belirtmiştir. BMC, 27.3.2009 tarihinde siparişi verilen cihazların ücretinin henüz yatırılmadığını, talebin ücretin yatırılmasının ardından uygulamaya alınacağını belirtmiştir. Eğitim taleplerinin ise, BMC mali kriterlerinin ve yedek parça satıcılık standartlarının sağlanmasını müteakip devreye alınacağını bildirmiştir. Korkmaz tarafından 15.4.2009 tarihli ihtarname ile eğitim taleplerinin 2005/4 sayılı Tebliğ hükümleri gereğince mali standart ve yedek parça standartlarına tabi olmadan karşılanması, ücreti 1.4.2009 tarihinde ödenen cihazların bir an önce temin edilmesi istenmiştir. BMC 28.4.2009 tarihinde Korkmaz'ın da eğitim alabileceğini, kendilerinin yetkili servis olup eğitime katılmak istemeleri üzerine öncelikle kriterlerin sağlanmasının gerekli olduğunun bildirildiğini, bağımsız teşebbüs olarak eğitim alma imkânlarının mevcut olduğunu ifade etmiştir.

1.5.2.1. Eğitim Taleplerinin Karşılanmadığı İddiasına Yönelik Değerlendirme

Bu bölümde öncelikle, BMC'nin, Korkmaz tarafından talep edilmesine rağmen 2009 yılında düzenlenen eğitim programlarını Korkmaz'a bildirmediği ve eğitimlere davet etmediği, bunu bilinçli olarak ve Korkmaz'ı pazar dışında bırakmak amacı ile yaptığı iddiaları değerlendirilecektir. BMC ile yapılan görüşmede "*Tüm fiziksel ve mali kriterler sağlandıktan sonra yetkili servis adaylarına gerekli tüm eğitimler veriliyor. Eğitimler de tamamlandıktan sonra yetkili servis başvurusunun onaylandığına dair bir tebliğat yapılır, sonrasında ise yetkili servis sözleşmesi imzalanır.*" denilmiştir. Buna göre, BMC, yetkili servis adaylarına tüm niteliksel kriterler sağlandıktan sonra yetkili servis olunması için gerekli eğitimleri vermekte, eğitimlerin tamamlanmasının ardından yetkili servislik anlaşması akdedilmektedir. BMC'ye 1.1.2008 tarihinden sonra yetkili servislik başvurusunda bulunan Erka Erciyes, Oto Doğu, Arıcı Ticaret, Oto Ar, Sağdıçlar isimli servis adaylarının başvurularını değerlendirilmesi süreci incelendiğinde, söz konusu teşebbüslere eğitimlerin, kriterlerin sağlandığının BMC tarafından denetlenmesinden sonra verildiği, eğitimin başvuru sürecinin son aşaması niteliğinde olduğu ve bu aşamadan sonra yetkili bayilik anlaşmasının imzalandığı anlaşılmıştır.

520 BMC, Korkmaz'ın yetkili servislik başvurusunda da aynı sürecin işlenmesini öngörmüş, Korkmaz personelinin tüm kriterlerin sağlanmasının ardından eğitim almasını planlamıştır. Ancak, Korkmaz kriterlerin görüşülmesi ve eksikliklerin yerine getirilmesi aşamasında personelinin E4 cihazlara yönelik eğitim almasını talep etmiştir. BMC söz konusu talebe karşılık olarak, önce 2009 yılı eğitim

programının kesinleşmediğini, kesinleştikten sonra Korkmaz'a bildirileceğini belirtmiştir. Sonrasında ise, eğitimlerin tüm fiziksel ve mali kriterlerin yerine getirilmesinden sonra verileceğini bildirmiştir.

530 BMC ve Korkmaz arasında gerçekleşen yazışmalar ile BMC ile yapılan görüşmeden, BMC'nin Korkmaz'ın eğitim talebini bağımsız bir servisin eğitim talebinden ziyade yetkili servis adayının eğitim talebi olarak algıladığı, tüm yetkili servis adaylarında olduğu gibi Korkmaz'a da eğitimin, kriterlerin sağlanmasından sonra verilmesini planladığı anlaşılmaktadır. Nitekim Korkmaz'ın daha sonra bağımsız bir servis olarak eğitim taleplerinin karşılanması gerektiğinin bildirilmesi üzerine BMC, Korkmaz'ın bağımsız bir teşebbüs olarak her zaman eğitim talebinde bulunabileceği ve bu talebin karşılanacağını belirtmiştir. BMC'nin Kuruma gönderdiği konuya ilişkin yazıda da Korkmaz'ın bağımsız tamirci olarak eğitimlere katılma talebini en son gönderdiği ihtarnameye kadar ifade etmediği, dolayısıyla eğitim talebinin yetkili servislik süreci çerçevesinde değerlendirildiği, 540 bağımsız servis olarak eğitim talebinin Satış Sonrası Hizmetler Bölümü'ne iletilmesi gerektiği, her bağımsız tamirci gibi eğitimlerden faydalanma hakkının olduğunun bildirildiği ifade edilmiştir. Yazıda ayrıca, Korkmaz'ın sonrasında yazılı olarak bağımsız servis sıfatıyla eğitim talebinde bulunmadığı belirtilmiştir. Öte yandan, Korkmaz'ın talep ettiği eğitimin 25-29.5.2009 tarihinde gerçekleştiği öğrenilmiştir.

Yukarıda yer verilen bilgilerden BMC'nin Korkmaz'ın eğitim taleplerini bilinçli olarak ve Korkmaz'ı pazar dışına çıkarmak amacıyla yerine getirmediği iddiasının gerçeği yansıtmadığı kanaatine ulaşılmıştır. BMC, kriterlerin sağlanmasından sonra Korkmaz'a eğitim vermeyi planlamakta, bu şekilde diğer yetkili servis adayları ile aynı süreci uygulayarak ayrımcılık yapmamaktadır. BMC'nin ayrıca 550 Korkmaz'ın bağımsız teşebbüs olarak başvurması halinde eğitimlerin verileceğini bildirmesi 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesini ihlal etmediğini göstermektedir.

1.5.2.2. Teknik Ekipman ve Cihaz Taleplerinin Karşılanmadığı İddiasına Yönelik Değerlendirme

Dosya mevcudu bilgilere göre, Korkmaz'ın 19.12.2008 ve 30.1.2009 tarihli özel takım ve cihaz siparişlerine karşılık olarak BMC, yaklaşık 10 gün içerisinde, BMC Satış Sonrası Hizmetler Bölümü'ne yazılı olarak başvurulması ve belirtilen ücretin ödenmesinden sonra siparişinin verileceğini bildirmiştir. 16.3.2009 tarihli talebine ise yine 10 gün sonra cihazların ücretinin henüz yatırılmadığı ve bu nedenle 560 siparişin verilemediği cevabını vermiştir. Nitekim 1.4.2009 tarihinde Korkmaz'ın özel takım ve cihazlarını ücretini ödemesinin ardından, 6.4.2009 tarihli BMC iç yazışmasında "*Korkmaz yetkili servis adayına gönderilmek üzere özel takımların temin edilmesi gerekmektedir. Konunun aciliyetinden dolayı yardımlarınızı rica ederim*" denilmektedir. Yazıda Korkmaz tarafından talep edilen özel takım ve cihazların listesi de belirtilmiştir. BMC ile yapılan görüşmede söz konusu yazının İthalat ve İhracat Müdürlüğü'ne gönderildiği bilgisi verilmiştir.

Söz konusu belgeden BMC'nin ücretin ödenmesinden sonra 6 gün içinde özel takım ve cihazların siparişinin verilmesi için girişimde bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna ek olarak, özel takım ve cihazların yurt dışından sipariş edildiği ve temininin

570 yaklaşık 3 ay sürdüğü Korkmaz'a bildirilmiş, sürecin uzun sürebileceği konusunda Korkmaz'ın bilgi edinmesi sağlanmıştır. BMC, Korkmaz'a ekipman ve cihaz sağlanması hususunda BMC tarafından diğer tüm bayilere uygulanan prosedürü uygulamıştır. Yapılan görüşmelerde BMC yetkilileri, kural olarak tüm servislerin ekipman ve cihaz taleplerini yazılı olarak Satış Sonrası Hizmetler Bölümü'ne vermeleri gerektiğini, belirtilen ücretin ödenmesinden sonra siparişin verildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, Korkmaz'ın ücreti ödenen ve siparişi verilen ekipman ve cihazların henüz kendilerine ulaşmadığı iddiasına yönelik olarak ise BMC, Korkmaz'ın ücreti ödemesinden hemen sonra ekipman ve cihazın siparişinin verildiğini, temin sürecinde yaşanan aksaklığın BMC inisiyatifi dışında
580 gerçekleştiğini, Korkmaz'ın talep ettiği 8 kalem ekipman ve cihazdan 7 tanesinin yurt dışından geldiğini ve BMC tarafından teslim alındığını; ancak Korkmaz'ın işini tasfiye ettiğini ve özel takımları almayacağını bildirerek, takımlar için ödemiş olduğu ücretin iadesini talep ettiğini bildirmiştir.

Sonuç olarak, yapılan tespitlerden, şikâyetçinin BMC tarafından özel takım ve cihaz taleplerinin bilinçli olarak ve Korkmaz'ı pazar dışında bırakmak amacı ile geciktirildiği iddiasının gerçeği yansıtmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Korkmaz'ın ekipman ve cihaz taleplerine ilişkin gönderdiği yazıları BMC kısa bir süre içinde cevaplamış, ayrıca, Korkmaz'ın usulüne uygun bir şekilde başvurması ve ücretin ödenmesi üzerine ekipman ve cihaz siparişlerini vermiştir. Buna ek olarak,
590 BMC'nin ekipman ve cihaz taleplerinin karşılanmasında Korkmaz'a diğer tüm yetkili servislere uygulanan süreci uygulamıştır. Buna göre BMC'nin 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesini ihlal ettiği iddiasının gerçeği yansıtmadığı kanaatine varılmıştır.

I.5.3. Yedek Parça Bayiliği ve Yetkili Servislik Başvuru Sürecinin Kötü Niyetli Olarak Uzatıldığı ve Korkmaz'ın Yanıtsız Bırakıldığı İddialarına Yönelik Değerlendirme

Şikâyet dilekçesinde, Korkmaz tarafından 7.1.2008 tarihinde yapılan yetkili servislik başvurusunun halen neticelendirilmediği, BMC tarafından yapılacak denetimlerin geciktirildiği belirtilmiş, söz konusu gecikmelerin kasıtlı ve bilinçli olarak yapıldığı ve diğer yetkili servislerin kayırıldığı, Korkmaz'ın yetkili servislik talebine olumlu yaklaşmadığı ifade edilmiştir.
600

BMC tarafından internet sitesinde yayımlanan "BMC Yetkili Servis / Yedek Parça Satıcı Başvuru Şartları"nda başvuru için gerekli bilgi ve belgeler sayılmıştır. Şartlar arasında, başvuru için aday teşebbüslerin BMC'nin banka hesabına ..... YTL yatırması gerektiği hükme bağlanmıştır. BMC Satış Sonrası Hizmetler Bölümü'nün, başvuru dosyasını teslim aldığı tarihten itibaren 45 iş günü içerisinde, başvuruyu yapan firmaya yazılı olarak yanıt vermek durumunda olduğu belirtilmiştir. Belgede ayrıca, başvuruda, gerekli bilgi ve belgelerin en az birinin
610 eksik olması, posta gönderiminin iadeli taahhütlü gönderim haricinde yapılması veya başvuru formunun eksik doldurulması hallerinde başvuruya yanıt verilmeyeceği ifade edilmiştir.

Korkmaz, BMC'ye ilk başvuruyu 7.1.2008 tarihinde yapmıştır. Ancak, ... YTL BMC hesabına yatırmasının ardından 16.4.2008 tarihinde yapılan başvuru BMC

620 tarafından usulüne uygun başvuru olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle ilk başvuru tarihinin 16.4.2008 olduğu kabul edilmelidir. BMC, ise yaklaşık 50 gün sonra, 4.6.2008 tarihinde Korkmaz'ın başvurusunun başvuru formu ve ekleri ile birlikte eksiksiz bir şekilde ulaştığını bildirmiş ve BMC Servis ve Yedek Parça Kurumsal Kimlik Rehberi ve Standartlar CD'sini Korkmaz'a iletmıştır. Korkmaz, 9.6.2008 tarihinde kendisine ait servisin denetlenmesini istemiş, denetim ise yaklaşık 1 ay sonra 3.7.2008 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Ancak denetim sonuçları yaklaşık 4,5 ay sonra 25.11.2008 tarihinde Korkmaz'a bildirilmiştir. BMC tarafından ikinci yerinde denetim ise 2,5 ay sonra 6.2.2009 tarihinde yapılmış ve fiziksel standartların yerine getirildiği belirtilmiştir. Bir sonraki aşama olan mali kriterlerin yerine getirilmesine ilişkin süreç ise Nisan ayı ortasında başlamıştır. Bu aşamada mali kriterler üzerinde anlaşmaya varılamaması nedeniyle süreç durmuş, henüz yetkili servislik ve yedek parça bayiliği başvurusu tamamlanamamıştır. Başvurunun yapılmasından 2009 yılı Nisan ayına kadar 1 yıl geçmiştir.

630 Korkmaz'ın yetkili servislik ve yedek parça bayiliği başvuru süreci, 1.1.2008 tarihinden sonra başvuru yapmış adayların başvurularının değerlendirilme süreci ile kıyaslanmıştır. Buna göre;

- BMC, Mersin'de faaliyet gösteren Erka Erciyes isimli servis adayının prosedüre uygun müracaatına 45 gün içinde yanıt vermiş ve Standartları göndermiştir. Denetim talebinin ardından 3 ay içinde BMC tarafından yerinde denetim yapılmıştır. Yaklaşık 1 ay sonra ikinci denetim yapılmış, 12 gün içinde sonuçları bildirilmiştir. 3 ay sonra eğitim verilmiş ve hemen ardından yetki başlatılmıştır. Süreç 14 ayda tamamlanmıştır.

640 - BMC, Siirt'te faaliyet gösteren Oto Doğu'nun prosedüre uygun müracaatına yaklaşık 50 gün sonra yanıt vermiş, yaklaşık 1,5 ay sonra yerinde denetim yapılmış, 1 ay sonra eğitim verilmiş ve eğitimden 1,5 ay sonra ise yetki başlatılmıştır. Süreç yaklaşık 10 ayda tamamlanmıştır.

- BMC, Malatya'da faaliyet gösteren Sağdıçlar isimli servis adayının prosedüre uygun müracaatına yaklaşık 6 gün sonra yanıt vermiş, yaklaşık 3 ay sonra yerinde denetim yapılmış, 1,5 ay sonra eğitim verilmiş ve eğitimden 1 ay sonra ise yetki başlatılmıştır. Süreç yaklaşık 6 ayda tamamlanmıştır.

650 Söz konusu bilgilerden yetkili servislik başvurusunun değerlendirilmesi sürecinin adaydan adaya değiştiği görülmektedir. Ancak, Erka Erciyes'in ve Oto Doğu'nun başvuru sürecinin sırasıyla 14 ve 10 ay gibi bir sürede tamamlanması, Korkmaz'a başvurusunun değerlendirilmesi sürecinde haksızlık yapıldığı ve sürecin uzun tutularak diğer yetkili servislerle Korkmaz arasında ayrımcılık yapıldığı iddiasını çürütmektedir.

Bu noktada değerlendirilmesi gereken husus BMC'nin yetkili satıcı ve servislik başvurularının değerlendirmesi sürecinin makul olmayacak bir şekilde uzun olup olmadığıdır. 2005/4 sayılı Tebliğ'de başvuruların değerlendirilme süresi hususunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Kılavuz'da ise sağlayıcının niteliksel kriterleri aday servislere bildirmesi ile ilgili olarak "Sağlayıcı niteliksel atama kriterlerini açıkladığı takdirde, yetkili servis adayları bu kriterleri nasıl yerine

660 *getireceklerini bilecek ve bu kriterleri karşıladıklarını gösterebileceklerdir. Söz konusu kriterleri gösteren dokümanlar aday teşebbüsün talebi üzerine hemen verilecek şekilde hazır bulunmalıdır. Bu durum söz konusu dokümanları matbu veya CD'ye kayıtlı halde şirket bünyesinde bulundurmaları şeklinde sağlanabileceği gibi, sağlayıcıların internet sitelerinde kriterlerini yayınlamaları da şeffaflığı sağlamak için tavsiye edilebilecek yöntemlerden biridir.”* denilmektedir.

670 Buna göre sağlayıcıların niteliksel kriterleri yetkili servis adaylarına mümkün olan en kısa zamanda bildirmesi gerekmektedir. BMC, belirlemiş olduğu niteliksel kriterleri içeren BMC Servis ve Yedek Parça Kurumsal Kimlik Rehberi ve Standartlar CD'sini başvuru yapan adaylara göndermektedir. BMC bu sürenin 45 günü geçmeyeceğini taahhüt etmiştir. Uygulamada da bu süreye hemen hemen uyulduğu görülmüştür. Ancak, söz konusu süre Kılavuz'da belirtilen, kriterleri gösteren dokümanların yetkili servis adayına hemen verilmesi şartını karşılamamaktadır. BMC'nin söz konu standartları web sitesinde yayımlaması ya da çok daha kısa bir sürede başvuran adaylara göndermesi hem adaylar için belirlilik sağlayacak hem de başvuruların değerlendirilmesi sürecinin kısalmasına neden olacaktır.

680 Buna ek olarak, başvuruların değerlendirilmesi süreci incelendiğinde servis adayının tesisinin denetlenmesi ile denetim sonuçlarının bildirilmesinin de adaydan adaya değişmekle birlikte nispeten uzun olduğu anlaşılmaktadır. BMC tarafından, denetim talebi ile denetime gidilmesi arasında geçen sürenin birimlerin iş yoğunluğuna göre değişmekte olduğu belirtilmiştir. Bu durum makul görülebilecek olmakla birlikte niteliksel kriterleri yerine getirmek için birtakım yatırımlarda bulunan aday servisler için belirsizliği artırmaktadır. Bu nedenle, başvuruların değerlendirilmesi sürecinin daha belirli hale getirilmesinin, özellikle denetime gidilmesi ile denetim sonuçlarının bildirilmesi süresinin en fazla ne kadar olacağının daha kesin ve şeffaf olmasının ve bu sürece ilişkin ayrıntılı bilginin adaylara başvuruları sırasında bildirilmesinin aday teşebbüsler için belirsizliğin giderilmesi açısından yerinde olacağı açıktır.

690 **1.5.4. Mali Standartlar Adı Altında Talep Edilen ..... TL Teminat Şartı ile İlgili İddialara İlişkin Değerlendirme**

Şikâyet başvurusunda, BMC tarafından getirilen ..... TL tutarındaki nakdi teminat veya banka teminat mektubu mali kriteri ile ilgili olarak,

- Söz konusu mali kriterin niteliksel değil, niceliksel bir kriter olduğu, teminat verilmesinin yetkili servislik şartı olamayacağı, bakım onarım faaliyetleri için gerekli olan kriterleri yerine getiren aday teşebbüslere servislik hakkının tanınması gerektiği, yetkinin verilmesinden sonra ise ne miktarda yedek parça stoku yapılacağına artık servisin inisiyatifinde olan bir husus olması gerektiği,
- Teminat şartının niteliksel bir kriter olsa dahi tüm aday teşebbüsler ve yetkili servisler için eşit bir biçimde uygulanmadığı,
- 700 - Talep edilen miktarın fahiş olduğu ve Korkmaz'ın bu kriteri sağlamanın mümkün olmadığı,

- Mali kriterin yetkili servislik başvurusu esnasında diğer niteliksel kriterler ile birlikte Korkmaz'a bildirilmediği, başvuru sürecinin sonuna dek gizli tutulduğu, diğer tüm niteliksel kriterler sağlandıktan sonra açıklandığı ve şikâyetçinin önüne engel olarak çıkartıldığı

iddia edilerek söz konusu uygulamaların 2005/4 sayılı Tebliğ ile bağdaşmadığı ifade edilmiştir.

I.5.4.1. Mali Standartlar Adı Altında Talep Edilen ..... TL Teminat Şartının Niteliksel Kriter Olmadığı İddiasına Yönelik Değerlendirme

710

Mali standartlar adı altında talep edilen nakit teminat veya teminat mektubu şartının niteliksel bir kriter olup olmadığına ilişkin yapılacak değerlendirmede öncelikle, bir sağlayıcının bayilerinden talep ettiği niteliksel kriterlerin hangi özelliklere sahip olması gerektiği incelenmelidir. 2005/4 sayılı Tebliğ'in Tanımlar başlıklı 3. maddesinin (h) bendinde niteliksel kriterlerin anlaşma konusu mal veya hizmetlerin niteliğinin gerektirdiği ve dağıtıcıların veya yetkili servislerin sayısını doğrudan sınırlamayan ölçütler olarak tanımlandığı görülmektedir. Ayrıca Kılavuz'da ise, *"Prensip olarak sağlayıcının getireceği niteliksel kriterlerin bakım-onarım işinin gerekleriyle ilişkili olması gerekmektedir. Gerçek anlamda niteliksel kriterler ancak bu durumda söz konusu olabilecektir. ... Bu bağlamda niteliksel kriterler denilince, bakım-onarım veya araç satış işinin niteliğinin gerektirdiği kriterlerin anlaşılması gerektiği belirtilmelidir... Sağlayıcı, yetkili servislerinin bakım-onarım hizmetlerini belirli bir kalitede ve belirli sürelerde yerine getirebilecek nitelikte olmalarını isteyebilir."* denilmektedir.

720

Söz konusu mevzuat hükümlerinin yanı sıra mehz mevzuata sahip Avrupa Birliği'nde, AB Komisyonu'nun bazı uygulamalarında da niteliksel kriterlerin nasıl olması gerektiğine ilişkin açıklamalar bulunmaktadır. Örneğin, Komisyon'un BMW ve General Motors'a ilişkin yürüttüğü inceleme sonucunda yayınlanan basın duyurusunda şu bilgiler yer almaktadır:

730

"Komisyon BMW ve General Motors'un dağıtım ve servis sözleşmelerine yönelik inceleme başlatmış, bu inceleme 13.03.2006 tarihinde BMW ve General Motors tarafından sözleşmelerin grup muafiyetinden yararlanacak şekilde değiştirilmesi ile sona erdirildi. BMW ve General Motors servis sözleşmelerini niteliksel seçici dağıtım sistemine göre akdetmiş olmasına rağmen sözleşmelerde niteliksel olmayan kriterler de bulunuyordu. Bunlar gerçekte BMW ve General Motors'un belli bir bölgedeki yetkili servislerinin sayısını direkt olarak düşüren ve yüksek kalitede hizmet vermek için gerekli olmayan niceliksel türden kriterlerdi.

740

Yapılan inceleme sonucunda BMW minimum kapasite gerekliliklerini objektif olarak yüksek kalitede bakım ve onarım hizmetleri için gerekli olan düzeye düşürdü. Aynı şekilde General Motors'un da servis sözleşmeleri yetkili servis ağına yeni gireceklerin sadece personel ve çalışma alanlarına ilişkin olan ve kaliteli hizmet vermek için gerekli minimum kapasite kriterlerini içerecek şekilde düzenlendi. Ayrıca niteliksel kriterleri yerine getiren tüm özel servisler yetkili servis olabileceği belirtildi."

09-57/1349-345

Yukarıda bahsedilen mevzuat hükümlerinden ve AB uygulamalarından anlaşıldığı üzere, yetkili servis adaylarına getirilen niteliksel kriterlerin gerçekten işin niteliği ile doğrudan alakalı ve pratikte niceliksel sınırlamaya dönüşmeyecek türden olması gereklidir.

750 BMC Yetkili Servis Standartları'nın "İşlevsel Standartlar" başlığı altında düzenlenen bölümünde yedek parça ile ilgili olarak, ...Ticari Sır..... *denilmektedir*. Stoklar ile ilgili olarak ise, ...Ticari Sır..... *denilmektedir*.

Öte yandan, teminatlar ile ilgili olarak,

.....Ticari Sır..... ifadeleri yer almaktadır. BMC Yedek Parça Satıcı Standartları'nda da yedek parça bayilerinin bulundurması gereken stoklar ve sağlaması gereken teminatlar ile ilgili olarak düzenlemeler yer almaktadır.

760 Önaraştırma kapsamında BMC ile yapılan görüşmede mali kriter olarak talep edilen teminat mektubunun gerekçesi olarak, yapılan işin niteliği gereği hizmet açığı yaşanmaması adına yetkili servislerin stoklarında belli bir miktar yedek parça bulundurma zorunluluğu, belirtilmiştir. Ayrıca özellikle de kamyonların ticari faaliyette kullanılması nedeniyle binek araçların aksine, araç sahibinin serviste uygun yedek parçanın teminini beklemesinin mümkün olmadığı, bu durumun müşteri mağduriyetine ve sonuç itibarıyla müşteri kaybına neden olduğu ifade edilmiştir. Bu durumun önlenmesi için ise servislerden stok miktarı kadar teminat talep edildiği söylenmiştir.

770 Yedek parça bayileri ve yetkili servislerin faaliyetlerini aksatmadan yürütebilmeleri için belli bir miktar yedek parça stoku bulundurmaları gerekmektedir. Stok bulundurulması zorunluluğu işin niteliği ile doğrudan alakalıdır. BMC yetkililerinin de belirttiği gibi, ticari araçların binek araçlardan farklı olarak, kaza veya arıza sonucu bakım ve onarım ihtiyacının olması durumunda, bakım ve onarımın mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirilmesi o aracın kullanılarak yürütüldüğü faaliyetin aksamaması için önem arz etmektedir. Stoklarda bulunmayan yedek parçanın temini bazı durumlarda en az birkaç gün alabilmekte, bu durum ise işin aksaması ve süresinin uzaması nedeniyle müşteri memnuniyetini ve bunun yanı sıra marka imajını negatif bir şekilde etkilemektedir. Bu nedenle, BMC'nin yetkili servis ve yedek parça bayilerinden belli bir miktar yedek parça stoku bulundurmalarını talep etmesi makul görünmekte ve bunun niteliksel bir kriter olduğu anlaşılmaktadır.

780 Yetkili servis ve yedek parça bayileri, zorunlu olmamakla birlikte yedek parça ihtiyacının önemli bir bölümünü sağlayıcıdan almaktadır. Sağlayıcılar bayilerine yedek parçaları genellikle vadeli olarak satmakta, yedek parça bedellerinin ödenmesini garanti altına almak için ise bayilerden teminat talep etmektedir. Söz konusu teminat talebi, ticari hayatın niteliği gereği çok sıklıkla kullanılan bir uygulamadır. Buna ek olarak, sağlayıcıların hem yedek parça satış ve bakım onarım faaliyetlerinin kesintiye uğramaması hem de müşteri memnuniyetinin sağlanması ve marka imajının korunması açısından bayilerinin finansal durumlarının iyi olmasını talep etmeleri makuldür.

790 Yedek parça stokunun belli bir oranda olmasını garanti altına almak ve bayinin finansal durumunun kötüleşmesi ve yedek parça bedellerinin ödenememesinden kaynaklanan aksamaların önüne geçilmesi açısından da sağlayıcının bayilerinden teminat talep etmelerinin makul bir uygulama olduğu ve teminat talebi dahil mali kriter getirilmesinin yapılan işin kalitesi ile ilgili niteliksel bir kriter olduğu açıktır. Ancak burada kritik olan nokta talep edilen teminat tutarının bulundurulması zorunlu tutulan stok miktarı ile orantılı olması ve aşırı yüksek olmaması gerektiğidir. Sonuç olarak BMC tarafından yetkili servis ve yedek parça bayilerinden mali kriter adı altında nakit teminat veya banka teminat mektubu talep edilmesinin 2005/4 sayılı Tebliğ'in 3. maddesinin (h) bendi kapsamında bir niteliksel kriter olduğu düşünülmektedir.

800 **I.5.4.2. Teminat Şartının Tüm Aday Teşebbüsler ve Yetkili Servisler İçin Eşit Bir Biçimde Uygulanmadığı İddiasına Yönelik Değerlendirme**

BMC'nin yetkili servis ve yedek parça bayileri ile yapmış olduğu anlaşmaların 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanabilmesi için belirlemiş olduğu niteliksel kriterleri tüm aday teşebbüsler ile mevcut servislere eşit şekilde uygulaması gerekmektedir. Bu noktada bir önceki bölümde niteliksel kriter olduğu ifade edilen nakit teminat veya banka teminat mektubu sağlanması mali kriterinin Korkmaz dahil tüm aday teşebbüsler ile mevcut yetkili servislere eşit şekilde uygulanıp uygulanmadığının incelenmesi gerekmektedir.

810 BMC yetkilileri tarafından, talep edilen teminat tutarının her bir aday teşebbüs ve mevcut servis için yapılan bir fizibilite çalışması sonucunda belirlendiği ifade edilmiştir. Buna göre, aday teşebbüsün bulunduğu ilde kaç adet BMC markalı araç olduğu trafik sicil büroları ve ODD'den öğrenilmektedir. Sonrasında ise her bir aracın yıllık minimum ne kadar servis ihtiyacının olduğu ve minimum ne kadar yedek parça ihtiyacının doğduğu hesaplanmaktadır. Yetkililerce, ağır ticari araçlarda yıllık ortalama kullanımın kabaca 100.000 km. civarında olduğu, bu derecede yoğun kullanımın 2-3 ayda bir servis ihtiyacı doğurduğu belirtilmiş, bunun ise araç başına minimum 2.000 TL tutarında yedek parça ihtiyacı olduğu anlamına geldiği ifade edilmiştir. Bu rakama kaza sonucunda oluşmuş büyük masraflar dâhil değildir. Yapılan fizibilite çalışmasında, ilgili ilde mevcut olan araç 820 miktarıyla 2.000 TL'lik yedek parça harcamasının çarpılarak minimum pazar bulunmakta ve aday servis başına düşen yıllık yedek parça stokunun tutarı hesaplanmaktadır. Yeni başvuruda bulunan bir adayın stokunda yedek parça bulunmaması nedeniyle adaydan talep edilen teminat ilk başta yüksek olmaktadır. BMC tarafından gönderilen fizibilite çalışma örneklerinde ise, *"yeni yetkili satıcı/servis adayına başlangıçta hizmet açığı yaşanmaması için ilk stok çalışması yaptırılır. Bu stok çalışmasında o ile ait tahmini/teorik pazar ile o ilde çalışan diğer yetkili satıcı/servislerin stok miktarları ile uyumlu olacak şekilde bir başlangıç stok rakamı belirlenir."* denilmektedir. Şirket yetkilileri tarafından ayrıca, Korkmaz için 830 öngörülen ..... TL tutarındaki yedek parça teminatının da bu şekilde hesaplandığı ifade edilmiştir.

BMC tarafından her bir aday teşebbüsün buldurması gereken yedek parça stoku ve sağlaması gereken teminat tutarının her bir teşebbüs ve il için yapılan ayrı bir fizibilite çalışması ile belirlenmesinin, tüm adaydan aynı stok ve teminat

840 miktarının talep edilmesine kıyasla daha eşitlikçi bir uygulama olduğu değerlendirilmektedir. Aksine tüm adaylar için aynı teminat tutarının talep edilmesi ayrımcı bir uygulama olacak ve özellikle de küçük il veya ilçelerde faaliyet gösterecek adaylar büyük il veya şehir merkezlerinde faaliyet gösterecek adaylara kıyasla daha dezavantajlı duruma geleceklerdir. Sonuç olarak BMC tarafından yedek parça stoku ve teminat tutarı belirlenmesi uygulamasının mevcut haliyle aday teşebbüsler arasında ve adaylar ile yetkili bayiler arasında ayrımcılık içermediği, aksine objektif olduğu anlaşılmış ve 2005/4 sayılı Tebliğ'e uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

I.5.4.3. Korkmaz'dan Talep Edilen Teminat Miktarının Fahiş Olduğu İddiasına Yönelik Değerlendirme

850 Kılavuz'un 2.1. numaralı bölümünde, *"Bir dağıtıcı ya da yetkili servisin, Tebliğ'in 5. ve 6. maddelerince desteklenen rekabetçi davranışlarını sınırlamaya ya da 4. madde ile koruma altına alınan haklarını zayıflatmaya yönelik olarak baskı, finansal araçlar ya da başka caydırıcı unsurlar kullanılması, Tebliğ uyarınca muafiyetten yararlanamayacaktır."* denilmektedir. Kılavuz'un 2.3. numaralı bölümünde ise *"Tebliğ ile getirilen hükümlerin dolaşılmasını önlemek amacıyla ağır kısıtlamalar; doğrudan veya dolaylı olarak, tek başına ya da tarafların kontrolü altındaki diğer faktörlerle birlikte belirli bir eylemin yapılmasını veya belirli satışları kısıtlama gayesi olan hükümler olarak kabul edilmektedir. Bu geniş tanım, ağır kısıtlamalara dolaylı yollarla da ulaşılabileceğine ve uygulamada bunun rekabet üzerindeki etkisinin, söz konusu kısıtlamanın taraflar arasındaki yazılı sözleşmede açık bir şekilde yer almasıyla benzer olabileceğine işaret etmektedir. Dolayısıyla ağır kısıtlamalar kesin yasaklamalar şeklinde olabileceği gibi; muhtelif sınırlamalardan, caydırıcı nitelikteki finansal teşviklerden, çeşitli baskılardan veya belirli faaliyetler ya da işlemlere engeller çıkarılmasından da oluşabilecektir."* ifadeleri yer almaktadır.

860 Söz konusu ifadelerden, sağlayıcı teşebbüslerin 2005/4 sayılı Tebliğ ile yasaklanan ve muafiyet verilmesine engel teşkil eden uygulamaları, Tebliğ ile düzenlenmeyen birtakım başka araçlar kullanarak gerçekleştirmelerine izin verilmeyeceği anlaşılmaktadır. Bu araçlardan biri finansal araçlardır. Sağlayıcıların yetkili servislere, karşılayamayacakları nitelikte finansal yükümlülük getirerek yetkili servislik başvurusundan caydırmalarına Tebliğ kapsamında muafiyet tanımak mümkün değildir. BMC'nin Korkmaz'dan talep ettiği ..... TL'lik teminat tutarının bu kapsamda caydırıcı nitelikli fahiş bir finansal kriter olup 870 olmadığı değerlendirilmesi gerekmektedir.

BMC ile yapılan görüşmede Korkmaz için talep edilen teminat miktarının diğer aday teşebbüsler için de aynı şekilde uygulanan fizibilite çalışması sonucunda belirlendiği söylenmiştir. BMC'den söz konusu fizibilite çalışması talep edilmiştir. Çalışmanın içeriği şu şekildedir:

"TÜİK verilerine göre 2008 yılı sonu itibariyle İzmir ilinde ağır ticari araç grubunda trafiğe kayıtlı BMC marka araç sayısı 8.447'dir. Ağır ticari araç grubu için araç başına düşen yıllık bakım gideri ise 2.000 TL olarak öngörülmüştür. Bu durumda ağır ticari araç grubu tahmini toplam bakım gideri 16.894.000 TL'dir. İzmir ilinde

880 faaliyet gösteren yetkili servis ve yedek parça satıcıları ile bunların tuttuğu ağır ticari araç yedek parça stoku ile teminat tutarları ise aşağıdaki tablodaki gibidir.

.....Ticari Sır.....

Tabloya göre İzmir ili genelindeki bayiler yaklaşık ..... TL'lik stok bulundurmakta, yetkili satıcı/servis başına ortalama ..... TL stok düşmektedir. Öte yandan İzmir merkezde faaliyet gösteren ağır ticari araç grubu bayilerde ise; bugün itibariyle yaklaşık ..... TL stok mevcut olup, yetkili satıcı/servis başına ortalama ..... TL stok düşmektedir. İzmir merkezde faaliyet gösterecek olan Korkmaz'dan ise izmir koşullarında yeterli hizmet verebilmesi için tedrici olarak ..... TL civarı stok siparişi yapması talep edilmiştir.”

890 Yukarıda yer verilen tablo incelendiğinde, İzmir merkez'de faaliyet gösteren yetkili servis ve yedek parça bayilerinin stok tutarları incelendiğinde, minimum ..... TL'lik stok tuttukları görülmektedir. Teminat mektubu miktarlarına bakıldığında ise tutarların ..... ile ..... TL arasında değiştiği görülmektedir. 2004 yılında kurulmuş bayilerin teminat mektupları nispeten daha eski bayilere göre yüksektir. Bu durum yeni kurulan bayilerden talep edilen teminat miktarının daha yüksek olduğu bilgisini doğrulamaktadır. Söz konusu rakamlara ilişkin yapılan değerlendirme sonucunda, BMC tarafından Korkmaz'dan talep edilen ..... TL'lik yedek para stoku ve teminat talebinin aşırı olmadığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, BMC tarafından Korkmaz'ı yetkili servis başvurusundan caydırarak yetkili servis olmasını engellemek için çok yüksek miktarda stok ve teminat talep edildiği 900 ve bu şekilde 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırı davranıldığı iddiasının gerçeği yansıtmadığı kanaatine varılmıştır.

1.5.4.4. Mali Kriterin Yetkili Servislik Başvurusu Esnasında Diğer Niteliksel Kriterler İle Birlikte Korkmaz'a Bildirilmediği ve Diğer Tüm Kriterler Sağlandıktan Sonra Açıklandığı İddiasına Yönelik Değerlendirme

2005/4 sayılı Tebliğ'in Açıklanması'na Dair Kılavuz'da sağlayıcının niteliksel kriterleri aday servislere bildirmesi ile ilgili olarak “Sağlayıcı niteliksel atama kriterlerini açıkladığı takdirde, yetkili servis adayları bu kriterleri nasıl yerine getireceklerini bilecek ve bu kriterleri karşıladıklarını gösterebileceklerdir. Söz konusu kriterleri gösteren dokümanlar aday teşebbüsün talebi üzerine hemen 910 verilecek şekilde hazır bulunmalıdır.” denilmektedir. Söz konusu hükme uygun olarak, BMC yetkili servis ve yedek parça bayilerinden talep ettiği tüm fiziksel niteliksel kriterleri ve bunların nasıl yerine getirileceğine ilişkin açıklamaları BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Satıcılığı Standartları başlığı altında ayrıntılı bir şekilde açıklamakta ve talep üzerine adaylara göndermektedir.

Ancak BMC'nin bayilerinden talep ettiği mali kriterlerin neler olduğu ne BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Satıcılık Sözleşmesi'nde ne de BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Satıcılığı Standartları dokümanında açık bir şekilde belirtilmemiştir. BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Satıcılık Sözleşmesi'nin 34. maddesinde servisin sözleşme kapsamındaki faaliyeti çerçevesinde BMC Yetkili 920 Servis ve Yedek Parça Satıcılığı Standartları'na uygun olan ve servisin sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için gerekli olan işletme sermayesi, net varlık, toptan ve perakende kredi marjlarını kullanacağı hükme

bağlanmıştır. BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Satıcılığı Standartları'nda ise yetkili servis ve yedek parça satıcılarının ödemelerini vadesinde, tam ve düzenli yapmaları gerektiği belirtilmiş, teminatlara ilişkin olarak ise yetkili servis ve yedek parça satıcısının kendisi ile mutabık kalınan ciro hedefine, gerçekleşen cirosuna uygun, açık hesap ve vadeli ödemelerini karşılayacak tutardaki teminatlarını tam, zamanında ve her defasında sağlaması gerektiği belirtilmiştir. Ancak talep edilen teminat tutarı açık bir şekilde ifade edilmemiştir.

- 930 BMC tarafından yetkili servislik ve yedek parça satıcılığı başvurularının değerlendirilmesi süreci ile ilgili olarak, *"Yetkili servis ve yedek parça bayiliği başvurusunda bulunan adaya öncelikle BMC tarafından yetkili servislerden talep edilen standartlar bildirilir. Başvuru yapan adaya cevap verilmesi süresi kural olarak 45 günü geçemez. Söz konusu standartları yerine getiren aday denetim talebinde bulunur ve BMC tarafından yerinde denetim yapılır. ... Adayın fiziksel standartların tamamını yerine getirdiğine karar verilmesi durumunda, mali standartların gerçekleştirilmesi sürecine geçilir."* denilmiştir.

- 940 Başka bir ifadeyle, BMC adaylardan öncelikle yayımlanmış olduğu fiziksel kriterleri yerine getirmelerini beklemekte, bu kriterlerin eksiksiz olduğunun belirlenmesinden sonra adaylardan talep edeceği finansal kriterleri yaptığı fizibilite çalışması sonucu belirlemekte ve adaylara bildirmektedir. Ancak, bu durumda aday, fiziksel standartları tamamlayana kadar kendisinden talep edilen mali kriterlerin ne olacağını bilmemektedir. Bunun doğal sakıncası ise, adayın mali kriterleri karşılayamayacak olması durumunda, fiziksel kriterlere ilişkin gerçekleştirmiş olduğu yatırımların boşa gitmesi, yetkili servis adayının mağdur olmasıdır. Bu nedenle BMC'nin fiziksel kriterlerle birlikte ya da en azından fiziksel kriterlerin gerçekleştirilmesi sırasında aday ile yapacağı görüşmelerde adaydan talep edeceği mali kriterler ve teminat tutarları ile ilgili adayı bilgilendirmesi gerekmektedir. Bu şekilde aday yerine getirmek durumunda olduğu tüm fiziksel ve
- 950 finansal kriterleri öngörebilecek ve bayilik başvurusu yapıp yapmamaya karar verebilecektir.

1.5.5. Genel Değerlendirme

Yukarıda yer verilen bilgi ve değerlendirmeler ışığında Korkmaz'ın BMC hakkında ileri sürdüğü,

- BMC'nin, bir bağımsız servis olarak Korkmaz'ın eğitim taleplerini karşılamadığı, teknik ekipman ve cihaz taleplerini ise karşılamakta geciktiği,
  - BMC'nin, Korkmaz'ın yedek parça bayiliği ve yetkili servislik başvuru sürecinin kötü niyetli olarak ve ayrımcılık içerecek şekilde uzattığı,
  - 960 - BMC tarafından Korkmaz'dan talep edilen ..... TL'lik teminat tutarının niteliksel olarak değerlendirilemeyecek bir kriter olduğu, söz konusu tutarın fahiş olduğu ve teminat şartının (miktar itibarıyla) tüm aday teşebbüsler ve yetkili servisler için eşit bir şekilde uygulanmadığı
- şeklindeki iddialarının gerçeği yansıtmadığı görülmüştür.

09-57/1349-345

Ancak;

- BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Kurumsal Kimlik Rehberi ve Standartları'nın yetkili servis ve yedek parça bayiliği başvurusunda bulunan aday teşebbüslere gönderilmesi süresinin (45 gün) gereğinden fazla uzun tutulduğu,

970 - Başvuruların değerlendirilmesi için geçen sürenin, özellikle de BMC tarafından yerinde denetim yapılması ve denetim sonuçlarının aday teşebbüslere gönderilmesi için geçen sürenin, belirsiz ve değişken olduğu, bu durumun ise aday teşebbüslerin başvurularının değerlendirilmesi sürecinde ayrımcılık yarattığı,

- Yetkili servislik ve yedek parça bayiliği için talep edilen mali kriterlerin ancak fiziksel kriterlerin sağlanmasının ardından açıklanmasının, aday teşebbüslerin talep edilen tüm niteliksel kriterleri başvuru öncesinde öngörememesine neden olduğu ve aday teşebbüsler açısından belirsizlik yarattığı

değerlendirilmektedir.

980 Bu kapsamda BMC esasen yetkili servislik ve yedek parça bayiliği sistemini niteliksel seçici dağıtım sistemi çerçevesinde düzenlemiş olmasına rağmen, yukarıda yer verilen ve niteliksel olarak değerlendirilemeyen kriterler getirmek ve/veya bu yönde uygulamalar gerçekleştirmek suretiyle niteliksel seçici dağıtım sisteminin dışına çıkmıştır. Bu uygulama 2005/4 sayılı Tebliğ'in 3 (h) maddesi ve muafiyetin genel koşullarının sıralandığı 4. maddesine aykırılık teşkil ettiğinden BMC'nin hâlihazırdaki yetkili servisleri ve aday teşebbüsler ile olan sözleşme ve uygulamalarının Tebliğ ile sağlanan muafiyetten yararlanamayacağı anlaşılmıştır. BMC'nin yukarıda yer verilen karar ve eylemlerinin 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanmadığı gibi 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyetten de yararlanamayacağı neticesine

990 varılmıştır.

Şöyle ki 2005/4 sayılı Tebliğ ile amaçlanan, mümkün olduğunca çok sayıda teşebbüsün adil ve gerekli kriterleri sağlamak koşuluyla yetkili servis olabildiğini sağlamak, gerek hâlihazırdaki yetkili servisler gerekse de aday teşebbüsler arasında her türlü ayrımcı uygulamaya son verilmesi suretiyle de pazardaki rekabet seviyesinin artırılmasıdır. Ancak yetkili servis aday teşebbüslerin başvurularının değerlendirilmesinde süre açısından ayrımcılık yapılması ve niteliksel olduğu kabul edilen "mali yeterlilik kriterinin" yetkili servis başvuru sürecinin başlangıcında tespit ve ilan edilmemesinin aday teşebbüslerin pazara girmesini engelleyeceği, bu nedenle bakım-onarım hizmetleri pazarında rekabeti kısıtlayacağı açıktır. Bu nedenle söz konusu uygulama ve kriterlerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (c) bendinde belirtilen koşulu sağlamamaları nedeniyle

1000 bireysel muafiyetten yararlanmaları mümkün görünmemektedir.

Dosya konusu olayda rekabet ihlalinin gerçekleştiği, bununla birlikte, ihlal tespit edilen hususlarda soruşturma yapılmayıp, 4054 sayılı Kanun 9. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde görüş bildirilmesinin yerinde olacağı kanaatine varılmıştır. Bu, iki nedenden kaynaklanmaktadır.

Öncelikle, BMC'nin tüm yetkili servis aday teşebbüslerin başvurularında sistemli ve pazara yeni girişleri engelleme amacı ile değerlendirme süresini uzun tuttuğu ve/veya ayrımcı uygulamalar gerçekleştirdiğine yönelik bir tespit mevcut değildir.

09-57/1349-345

1010 Aksine BMC yetkili servis sistemini 2005/4 sayılı Tebliğ'e göre yeniden düzenledikten sonra farklı şehirlerde faaliyet gösteren birçok yeni yetkili servisi sistemine dâhil etmiştir. Ayrıca şikâyetçi Korkmaz'ın "Bilgi Tutanağı"nda yer verilen ifadelerine göre bu teşebbüs yetkili servis olma başvurusu yaptığı tesisini satmış, bu alandaki faaliyetine son vermiştir.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

1020 1. Korkmaz Motorlu Araçlar Oto. Servisçilik ve Yedek Parça San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılan şikâyet başvurusunda BMC Sanayi ve Ticaret A.Ş. hakkında ileri sürülen;

• BMC'nin, bir bağımsız servis olarak Korkmaz'ın eğitim taleplerini karşılamadığı, teknik ekipman ve cihaz taleplerini ise karşılamakta geciktiği,

• BMC'nin, Korkmaz'ın yedek parça bayiliği ve yetkili servislik başvuru sürecinin kötü niyetli olarak ve ayrımcılık içerecek şekilde uzattığı,

• BMC tarafından Korkmaz'dan talep edilen ..... TL'lik teminat tutarının niteliksel olarak değerlendirilemeyecek bir kriter olduğu, söz konusu tutarın fahiş olduğu ve teminat şartının (miktar itibarıyla) tüm aday teşebbüsler ve yetkili servisler için eşit bir şekilde uygulanmadığı

yönündeki iddiaların gerçeği yansıtmadığına,

1030 2. Ancak yetkili servis ve yedek parça satıcılık sisteminde niteliksel seçici dağıtım sistemini benimseyen BMC.'nin,

• BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Kurumsal Kimlik Rehberi ve Standartları'nın yetkili servis ve yedek parça bayiliği başvurusunda bulunan aday teşebbüslere gönderilmesi süresini gereğinden fazla uzun tutmak,

• Başvuruların değerlendirilmesi aşamasında denetim yapılması ve denetim sonuçlarının aday teşebbüslere gönderilmesi için geçen süreleri belirsiz ve değişken olarak uygulamak,

1040 • Yetkili servislik ve yedek parça bayiliği için talep edilen mali kriterleri ancak fiziksel kriterlerin sağlanmasının ardından açıklamak, bu şekilde aday teşebbüslerin talep edilen tüm kriterleri başvuru öncesinde öngörememesine ve belirsizliğe sebep olmak

şeklindeki karar ve uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ihlal teşkil edebileceğine,

3. Yukarıda yer verilen karar ve uygulamaların 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 3 ve 4. maddeleri uyarınca anılan Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağına,

4. Belirtilen karar ve uygulamalara 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet de tanınamayacağına,

09-57/1349-345

- 1050 5. BMC hakkında soruşturma açılması halinde de mevcut durumda önaraştırma ile ulaşılan sonuçlarda bir değişiklik olmayacağı ve usul ekonomisi sağlanması gerekçesiyle BMC'ye
- BMC Yetkili Servis ve Yedek Parça Kurumsal Kimlik Rehberi ve Standartları'nı, yetkili servis ve yedek parça bayiliği için eksiksiz biçimde başvuru yapan adaylara en kısa sürede bildirmesi,
  - Yetkili servis ve yedek parça bayiliği başvurularının değerlendirilmesi sürecini kesin, şeffaf ve ayrımcılıktan uzak bir şekilde düzenleyerek adaylara süreç hakkında bilgi vermesi,
  - Başvuru yapan aday teşebbüslerden talep edilecek teminat tutarlarını da içerecek şekilde mali kriterlerin yetkili servislik başvurusu öncesi ilan etmesi veya
- 1060 sürecin başlangıcında adaylara bildirmesi
- gerektiği, buna yönelik olarak işbu kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde gerekli işlemlerin yapılarak Kurumumuza tevsik edilmesi, aksi halde hakkında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı hususlarında aynı Kanun'un 9. maddesinin 3. fıkrası çerçevesinde görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine
- OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.